

MIGAWKI Z POLSKICH TORFOWISK

Kazimierz Tobolski

Zamieszczone fotografie obrazują wybrane przykłady torfowisk podobnych układów ekologicznych (fot. 4-5 i 7-8). Są to zarówno fotografie z lotu ptaka, różne ujęcia powierzchni torfowisk, fragmenty płatów roślinnych, a nawet charakterystyczne części roślin torfotwórczych i wodnych.

Wszystkie zdjęcia wykonano w Polsce północnej głównie w Borach Tucholskich na terenie trzech województw: warmińsko-mazurskiego (fot. 1-6), pomorskiego (fot. 7-8, 12, 22-23, 26) i kujawsko-pomorskiego (fot. 9-11, 13-21, 24-25). Autorzy fotografii: W. Stępień (fot. 13 i 26) oraz Kazimierz Tobolski (pozostałe). Cytowane powierzchnie rezerwatów zaczerpnięto z monografii G. Rąkowskiego (2005).¹

Spis zdjęć

Fot. 1. Rezerwat Małga nad rzeką Omulew (150,36 ha) – przykład samoistnie regenerującego się torfowiska niskiego na nieużytkowanych łąkach. Na zdjęciu fragment koryta rzeki Omulew z dawnym kanałem odwadniającym.

Fot. 2. Regenerujące się zbiorowiska torfotwórczych turzyc w miejscu porzuconych łąk w rezerwacie Małga.

Fot. 3. Rezerwat Małga. Inny przykład spontanicznie rozwijających się zbiorowisk torfotwórczych na miejscu dawnych łąk.

Fot. 4. Rozległy rezerwat Źródła rzeki Łyny im. prof. Romana Kobendzy (120,54 ha) chroniący obszar źródłiskowy rzeki Łyny. Poza wieloma silnymi źródłami występują tu także źródłiskowe torfowiska o miąższości osadów sięgających ok. 2 m. Na zdjęciu źródłisko sąsiadujące z nagromadzeniem organicznego osadu źródłiskowego.

Fot. 5. Przykład erozji wstecznej w łągu jesionowo-olszowym w rezerwacie Źródła rzeki Łyny.

Fot. 6. Fragment torfowiska wysokiego w rezerwacie Mszar (4,45 ha). Jeden z dwóch rezerwatów torfowiskowych leżących w granicach miasta Olsztyna.

Fot. 7. Rozległy płat osoki aloesowatej *Statiotes aloides* nad jeziorem Somińskim w Zaborskim Parku Krajobrazowym. Roślina wodna o dużej fitomasie, lecz

---

1) G. Rąkowski (red.). Rezerваты przyrody w Polsce północnej. IOŚ, Warszawa

pozbawiona właściwości torfotwórczych. Martwe pozostałości części nadwodnych są składnikiem gytii detrytusowej.

Fot. 8. Fragment płatu z osoką. Kolcopodobne obrzeżenia liści przeważnie dobrze się przechowują w osadach biogenicznych potwierdzając obecność tej rośliny podczas akumulacji określonych warstw osadów jeziornych. Bardzo rzadko spotyka się kopalne nasiona osoki (roślina rozdzielnopłciowa).

Fot. 9. Kwitnąca welnianka pochwowata w rezerwacie Jezioro Ciche (37,96 ha) w nadleśnictwie Osie. Widoczne żółto-brunatne pręciki i białawe lecz bardzo krótkie szczecinki okwiatu, które wydłużają się w miarę dojrzewania owosców tworząc białe welnictokształtne kule.

Fot. 10. Torfowisko mszarne okalające niewielki zbiornik wodny w rezerwacie Jezioro Ciche.

Fot. 11. Rezerwat Jezioro Ciche. Małe kępki torfowcowi-welniankowe z sosną torfową otoczone przez płaty torfowca o większych wymaganiach wilgotnościowych *Sphagnum fallax*.

Fot. 12. Północno-zachodni brzeg jeziora Leniwego koło miejscowości Rekowo. Przykład mozaikowego układu wodno-torfowiskowego.

Fot. 13. Widok z lotu ptaka na fragment rezerwatu Bagna nad Stążką (478,45 ha) w nadleśnictwie Tuchola. Rzeka wypływa z przelomu (lewa część zdjęcia), przepływa przez szeroką powierzchnię torfowiska płynąc w kierunku kolejnego przelomu (prawa część zdjęcia).

Fot. 14. Przelomowy odcinek rzeki Stążka niedaleko zabudowań nadleśnictwa Tuchola.

Fot. 15. Pomost ułatwiający wgląd na powierzchnię torfowiska mszystego przy ścieżce edukacyjnej Jelenia Wyspa.

Fot. 16. Bagna nad Stążką. Niewielki fragment torfowiska olszynowego przy krańcu rynny zajętej przez torfowisko mszyste.

Fot. 17. Strefa graniczna lasu olszynowego i bezleśnego torfowiska koło Jeleniej Wyspy (zob. fot. 13 – lewa część zdjęcia).

Fot. 18. Widok z wieży widokowej na rzekę Stążka płynącą przez torfowisko (zob. fot. 13).

Fot. 19. Torfowisko źródliskowe z płatem olszyny źródliskowej *Cardamino-Alnetum* nad Stążką.

Fot. 20. Inny przykład torfowiska źródliskowego w dolinie rzeki Stążki.

Fot. 21. Przelomowy odcinek Stążki.

Fot. 22. Okolice jeziora Nierybno w Parku Narodowym „Bory Tucholskie”. Fragment powierzchni torfowiska mszarnego.

Fot. 23. Bór bagienny na wschodnim obrzeżu torfowiska mszarnego w okolicy jeziora Nierybno.

Fot. 24. Płat torfotwórczego zespołu turzycy tunikowej *Caricetum appropinquatae* w rezerwacie Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego w Wierchlesie.

Fot. 25. solidna kładka drewniana prowadząca na torfowisko niskie zdominowane przez turzycę tunikową (zob. fot. 24).

Fot. 26. Rezerwat Bagno Stawek w nadleśnictwie Przymuszewo. Widok od północy. W górnym fragmencie zdjęcia część północna jeziora Plesno, od prawej zaś południowy kraniec jeziora Gardliczno Duże.

